

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:  
 Egész évre... 16 kor.  
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:  
 Egész évre... 20 kor.  
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:  
 Egész évre... 24 kor.  
 Negyedévre... 6 "

# TISZÁNTÚL

## POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és  
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésén  
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a  
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 18.

### A vita fejlődése.

A kik azt gondolták, hogy az új parlament mindig keztyüs kézzel, monoton hangon fog tárgyalni s a szabadelvű párttal szemben álló kisebbség csendesen fog assistálni a kormány terveinek végrehajtásához, legfeljebb óhajtásait fogja esdőleg közölni a Ház tagjaival a viták folyamán, — azokat kiábrándíthatja a felirati vitának harmadik és negyedik napja, mely biztosítékot nyújt arra, hogy ha kicsi is az ellenzék az óriási kormánypárttal szemben, nem adja meg kegyelemre magát, hanem derekasan megállja helyét.

Rakovszkynak szombati beszéde már a dolog elevenére tapintott és elevenséget, erőt, szellemet, de egyuttal tüzet és szenvedélyt vitt a vitába.

Beöthy Akos pedig, parlamentünknek ez a régi politikusa, a kit Bánffyknak ádáz gyűlölete kiűzött a parlamentből, Rakovszkynál is hevesebb támadást intézett ma az ujnak hirdetett rendszer és annak legfőbb képviselője, vezére ellen.

Harmadfelév előtt mindenkinek feltűnt, hogy mikor az egész nemzeti párt beolvadt a kormánypártba, ő fentartotta tovább is, elszigetelten is ellenzéki álláspontját.

Előbb csak várakozó állást foglalt el, aztán komoly tanulmányhoz fogott, a magyar nemzeti állam és nemzeti szellem történetét és szellemét tanulmányozta, és meg kell vallani, hogy egyes tévedé-

seitől eltekintve derekas, érdemes munkát végzett s ennek eredményével felvértezve állott ma ki parlamentünk küzdő terére.

Nem csatlakozott egyik ellenzéki párt-hoz sem, de az ő nagy talentuma, tudása és ereje így is érvényesül.

Ugy látja, hogy a rendszerváltozás csak látszólagos, felületes. Széll rendszere csak személyi garantiát nyújthat az általa inaugurált rendszerről, de a nemzetnek intézményes garanciákra van szüksége. Csak így lehet biztosítani, hogy a régi lejárt rendszer, melyet erős vonásokkal de találóan jellemzett, nem tér vissza soha többé. Ilyen intézményeket még nem lát. Széll eddigi alkotásai: az inkompatibilitás reformja és a kuriai bíraskodás csak félmunka. Széllnek multja nem is nyújt reményt arra, hogy a gyökeresebb változást végbe vihesse.

A szabadelvű párt — mondá beszéde folyamán — az egyházpolitikai reformot a függetlenségi párttól, a közigazgatási reformot pedig a megboldogult nemzeti párttól, tehát mindkettőt az ellenzékől annektálta. Az *egyházpolitikai törvények bünbén fogantattak* és megzavarták a vallási békét. *A kvóta felemelése és az ischli klauzula az egyházpolitika kifolyása.* Ezután következett a lex Tisza, mely az ország fölötti uralmat a szabadelvű pártba akarta helyezni.

Széll Kálmán megalkotott két fontos törvényt, az összeférhetlenséget és a kuriai bíraskodást. Azonban mindkettőt félrendszabálynak tartja. A kuriai bíraskodás mellett is továbbra fennáll a hatalmi monopolum, mely csinál a miniszterelnök személyével olyan bálványimádást, a mi-

nőt még sohasem láttunk Magyarországon. A régi rendszer nem változott és az ország még most sem látja tisztán, hogy a lex Tisza, vagy az akkori obstrukció győzött-e?

Majd rámutat arra, hogy Széll Ausztriával szemben sem védi meg eléggé országunk érdekeit s éppen ezekért nem tartotta helyesnek a fuziót s nem áll be Széll támogatói közé.

Beöthy beszédét Széll nagyon érdesnek találta, kétségkívül sokan fogják utána ilyennek találni, de mindenesetre érdemes gondolkozni e kiváló régi politikus eszméi felett. Elég anyagot adott hozzá első felszólalása is, — kíváncsian várjuk a folytatást.

### ORSZAGGYÜLES.

#### A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 18.

Elnök: gróf Apponyi Albert megnyitván az ülést s mindenekelőtt fölhitva azokat a bizottsági tagokat, akik nem tették le az esküt, hogy azt tegyék le. Azután bejelentette, hogy a Révai Mór mandátuma ellen beadott petíciót visszautasította a kuria s így Révai mandátuma igazoltatott.

#### Beöthy Akos beszéde.

Beöthy Akos kijelenti, hogy egyik felirati javaslatot sem teheti magáévá. Így neki magának kellene beadni, de ezt, mivel gyakorlati értéke egy se volna, nem teszi. Hozzászól azonban a kérdéshez s azt hiszi, hogy a kormány a felirattal *nem helyes irányban informálja a koronát* (Ugy van! a balon.) és 1875. óta

### A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

#### Alkonyatkor.

Írta: J. Marni.

Erdei lak Archonban. Szeptember hava; este hat óra. Az imént leáldozott a nap és veres visszfényre izzó szinompával ragyog a tiszta levegőben. Meleg, szinte tikkasztó este van.

Mme Lernet, 38 éves; szintelen arcát a sok bánat egészen eltorzította.

Anne 17 éves, hirtelen szőke és feltűnően sápadt. Egy aranyozott ágyon fekszik, a nyitott ablak mellett. A félig nyitott ajtón át Lernet ur silhouetteje látszik, amint halkan, gondolkozva mozgolódik a másik szobában.

Mme Lernet az ágy mellett ül és Annet legyezi.

Anne: Elég mama! Ez a legyező még jobban melegít. Vedd le inkább az egyik takarómat.

Mme Lernet (óvatosan leveszi félig a takarót): Jó lesz így, Anette?

Anne: Nem; vedd el egészen.

Mme Lernet: Félek, hogy meghülsz ez alatt a vékonyka izé alatt.

Anne: Meghülök? hiszen egész mozdulatlan a levegő; csepp szél sincs... Megfulladok!

Mme Lernet: Na jó édesem... Jól vagy így most? ... Ugy-e jobban érzed magad?

Anne (halk, gyenge hangon): Még nem tudom... Hogy is tudnám? várj még egy kissé!... (Félresimítja arcából a haját): Ez így oly nehéz. Egészen elfáraszt.

Mme Lernet: Hátha beleegyeznél?

Anne: Hogy levágassam a hajamat? Soha!

Mme Lernet: De az orvos azt mondja, hogy mégis meg kell tennünk.

Anne: Az ostoba! Nem is akarom látni többé! Hivásd inkább Lalesque orvost vagy Festalt; érted, mama? Ezt ne lássam többé! utálom; gyűlölöm!

Mme Lernet (megtört hangon): Oh, Nannette! Hiszen ő olyan odaadással ápol téged; annyira szeret!

Anne: Semmi közöm hozzá; gyűlölöm. (Kis szünet után.) Rossz vagyok én, mama?

Mme Lernet: Nem szivecském. Dehogy vagy! Hogy is mondhatsz ilyet?

Anne: De igen: rossz vagyok. Hanem ennek ti vagytok az okai. Te, az apa, az orvos és mindenki; mert nem engedtek tennem azt, amit én szeretnék... Arra kényszerítetek, hogy örökösen fekdjsem; még pedig csendesen, mint a beteg. Pedig én úgy szeretnék fölkelni!

Mme Lernet: De hiszen drágám, te oly nagyon gyenge vagy. Nem is volnál képes járn.

Anne: Honnan tudod ezt? Már két hét óta meg se próbáltam... Már több is két hétnél, hogy nem engedtek felkelni... ha megpróbálnám, tudnék... És ti még panaszoktok, hogy nincs étvágyam. Hogy is volna? ... Ki tud ágyban ebédelni? ... Igen, ha az asztalnál ülhetnék; veled és papával...

Mme Lernet: Azt hiszed, volna étvágyad?

Anne: Természetesen... Mindent felalnék!

## BURMESTER WILLY

a jelenkor legnagyobb hegedűmestere folyó hó 26-ikán tartja hangversenyét a „Sas“ szálloda nagytermében. Helyárak: Kőrszék 6 korona, zártszék 1-7. sorig 4 korona, a többi sorok 3 korona, földszinti álló és karzatjegy 2 korona. 238-6-10

Jegyek válthatók H. Berger Sámuel könyvkereskedésében. Bémer-tér.

sohase informálták helyesen a koronát. (Elénk helyeslés a középben.) S hogy azóta rendszerváltozás nem történt s ma sincs, annak bizonyítéka, hogy a mai kormányelnök már 1875-ben is oszlopos tagja volt a kormánynak s az uralkodó pártnak.

Ezután szarkasztikusan vázolja a jobboldal bizalmát, mely mint a záporos hull ma a miniszterelnök nagy szívére és teli kamrájára. (Derűtlenség.) De ez — a mint a tuloldalt ismeri — nem sokáig fog tartani. Az az oldal gyakran változtatja szívének vonzalmát s mint a pillangó — virágról-virágra száll. (Elénk derűtlenség a balon.)

49-től 67-ig, majd a 67. után következett időket festi röviden. 1875-ben a miniszterelnök, a ki pénzügyminiszter volt, maga se helyeselte a kormány politikáját, búcsút mondott a kapufélának. Igaz, hogy azóta újból megtért az egyedül üdvözítő pártra.

Közben Hieronymi Károlylyal polemizál, hogy az önálló vámtérlet bár hátránnyal és rizikóval jár — de közel se oly hátrányos, mint a mai állapot. (Elénk tetszés a bal- és szélsőbalon.)

Azután tovább rajzolja a 80-as évekre következett állapotokat, a szabadelvű rendszert, mely még a *birói függetlenséget* is szolgáltatába hajtotta. Hogy ellenzék és kormánypárt egyenlő fegyverekkel küzdjenek, az lehetetlen volt. Jött azután a *viczinális* korszak. A jelző ez volt: gazdagodni. De míg ezt Franciáországban a kormány a nemzetnek mondta, addig itt ez egy kebelzetnek, egy syndikatusnak szólt. (Tetszés.)

Jött azután a *közigazgatás reformja* és az *egyházpolitika*. Mind a kettőt az ellenzék-től vette a kormány. Az előbbi a boldogult nemzeti párttól, az utóbbit a függetlenségi-párttól. O a kötelező polgári házasság híve. S mégis konstatálja, hogy az egész egyházpolitika *bűnből fogantatott. Az anyakönyvvezetés sokkal drágább, mint volt. A kvótafel-emelés az egyházpolitika következménye, mert rengeteg költséget rótt az országra. Szükség volt a Bánffy-féle rémuralomra, mert csak ezzel lehetett ezt a politikát végrehajtani.* (Tetszés a középben.) Jött ezután a *lex Tisza*...

*Rakovszky* István: Ki írta először alá?

*Egy hang:* Széll Kálmán!

*Széll Kálmán:* Hát nem igaz!

*Beöthy Akos:* Jött azután a paktum. Ez egészségtelen dolog volt, félrendszer. Készséggel elismeri, hogy nagy különbség van Széll Kálmán és Bánffy közt. Megkönnyebbül a szíve az embernek, ha azon oktondiság után, mely elődje alatt uralkodott, okosság következett. Elismeri, hogy sokkal jobban is vezeti az ügyeket, sőt, hogy a választások is törvényesebbek vol-

tak. De ezek mind csak *személyes biztosítékok*, nekünk pedig *intézményes* biztosítékok kellett volna.

Az *összeférhellenesség*, a *kuriai bírászkodás félrendszer*. Nem hozza létre az egyensúlyt a hatalom és ellenzék fegyverei közt, a köztisztviselők oda huzódnak a hatalom mellé s csinálnak belőle olyan bálványt, amelyet Deák Ferenczből sohase csináltak.

A miniszterelnöknek így kellett volna szólni a koronához:

— Ha Bánffy — a többség daczára — nem jól csinálta a dolgát, akkor én következhetem, de *mélyben kell szánlanunk*, az expiatciónak kellett vol a következni, annak, a mit Ferencz császár mondott: „... Mélyen fáj atyai szívünknek...” (Tetszés a középben.)

A mi parlamenti rendszerünk rossz. Angliában a miniszterekkel bukhatnak elveik is. Nálunk csak a személyek bukhatnak, de a szabadelvűség bő körönyege mindent eltakar. Most is szemben áll a lex Tisza és az obstrukció, Bánffy megbukott, de egyébb minden megmaradt. Bánffy azt mondta: Ő az utolsó alkotmányos miniszter! Ez azt jelenti, hogy a magyar király az ő esküjét meg fogja szegni. Ezt Bánffy uton-utófélen beszélte, hogy hangulatot csináljon terve mellett.

O tisztában volt azzal, hogy nincs rendszerváltozás. Csak az »összbirodalom« kérdését nézzük, mit látunk? Például a *hier* kérdésben. A felségjogokat azért ruházta a törvény a felségre, hogy hathatós propagandát csináljon a magyar egységnek. Itt pedig a felségjogot a germanizálásra használják fel. Ez a dualizmus szolgálata. (Tetszés a bal- és szélsőbalon.)

Itt van a trónörökös morganatikus házassága, mely törvényeinkkel ellenkezik. Középkori szülemény az, úgy mint az uralkodóházbeli családtörvény. Ez reakció; ha nem az, semmi se az. Tehát nincs rendszerváltozás. Csak a közmondás igaz: mennél többet változik, annál tovább marad.

Kérdezze meg a miniszterelnök elődjétől bukásuk történetét. Egyik megbukott a véd-törvény 14-ik §-án, másik a Hentzi-szobron, harmadik az ischli klauzulán, tehát valamennyi az osztrák rendszer következtében. (Zajos tetszés a balon és szélsőbalon.)

O 25 év óta látja ezt a rendszert s ezt szolgálja Széll Kálmán, akinek azt mondja: Multadban nincs öröm, jövőben nincs remény. (Viharos tetszés a balon.) Nem fogadja el a többség felirati javaslatát. (Tetszés, éljenzés a balon.)

#### Széll válasza.

*Széll Kálmán* feláll. (Kiáltások a balon: Öt perc szünet. Eljen Beöthy!)

*Kubik Béla:* Az előbb, Beöthy Akos beszéde alatt én kiáltottam bele, hogy a Tisza-lexet Széll Kálmán írta alá elsőnek. A miniszterelnök ezt megzáfolta. Tehát csak 2-ik vagy 3-ik volt az aláírók közt. Ez is érdekes, mert ezzel a kijelentésével — menteged-zik az elsőnek való aláírás vádja alól.

*Széll Kálmán* miniszterelnök azt állítja, hogy a függetlenségi párt felirata is csak parafrázisa a programjuknak. De hát akkor mért vetik szemére a kormánynak, hogy a saját programjának parafrázisa a felirat?

Beöthy Akos azt mondja, nem jó egyik felirat se, akárki csinálja egy se jó, csak az lehet jó, amit ő csinál. (Ellenmondás balról.) Sajnálja, hogy Beöthy mindig ily izolált, mert ha nem ilyen volna, nagy talentumának több hasznát vennék. Hogy lehet a kvóta-emelést összeköttetésbe hozni az egyházpolitikával? Ezt nem érti. Ma nem volt objektív. Azt mondta, azóta támadt ez országban minden rossz, amióta — 1875. óta — ő az aktív kormányzatba került. Ez nem áll. Hol a bizonyíték?

Tételről-tételre be tudja bizonyítani, hogy működése csak hasznára volt az országnak. Es Beöthy 1875-beli társai, akik akkor ellenzékkel képeztek, sohase állították, hogy osztrák érdekekkel mellőzte az országot.

Mikor Beöthy fellépett, én voltam az első, aki örömmel adtam kifejezést előltem. (Mozgás.)

*Rakovszky:* Gavallér dolog volt!

*Széll Kálmán:* Igen, nem is dicsekvésből mondom. Nem is azt gondoltam, hogy ezért Beöthy engedjen az ő támadása érdekében. (Ellenmondás. Kiáltások: Miért tenné? A választók küldték!) De arra felelem, hogy Beöthy azzal vádolt engem, hogy én befogadok kitárt keblemben mindenkit, akárki jön hozzám.

Beöthy azt kívánta volna, hogy a volt nagy többséggel szemben a kisebbségben levő ellenzék ment volna a kormányra. Ez a politikai pyramisnak feje tetejére állítása.

Beöthy azt mondta, hogy kérdezze meg elődjét, mért buktak meg. Nincs erre szüksége. Ő azt fogja megkérdezni, akit már egyszer megkérdezett, mikor arról a helyről elment s ha arról győződik meg, hogy nem tudja kötelességét betölteni, elmegy arról a helyről. (Taps a jobbn.)

*Kiáltások:* Ováció!

*Széll:* Önök támadnak engem és tüntetnek e támadás ellen ez az önök jussa s ha én védem magam s pártom is véd, és vannak akiknek ez is tetszik: ez már rendezett tüntetés. (Zajos taps a jobbn.)

Magyarországon nincs más állam akarata

(Néhány percnyi szünet. A szomszéd szobában hallatszik, amint Lernet ur egy fauteuilbe ereszkedik.)

*Anne:* Nekem nem kell az az étel, amit Marie naponta kétszer is idehoz... utálom... Mindennek creosot-szaga van.

*Mme Lernet:* Szegény, kicsi Anniem! (Átöleli őt.)

*Anne* (gyöngéden visszatolja): Hagyjál... nagyon meleg van... Biztosítalak, mama, ha én veletek ehetném, hihetetlen sokat tudnék enni... Hallod, ma este veletek akarok ebédelni...

*Mme Lernet* (összerezzen): Ma este! És mit kívánál, édesem?

*Anne:* Oh, — rákot szeretnék!

*Mme Lernet:* De drága Nanie, attól szörnyen köhögnél an. Nem neked való étel az.

*Anne:* Természetesen. Csak kérek egyszer valamit, rögtön megárt köhögök is tőle... Mit tesz az? hát köhécselnem fogok kissé. Több vagy kevesebb már nem árt. (Felülni igyekszik.) Mindenekelőtt föl fogok öltözni. Megpróbálom a rózsaszínű pongyolámat, az újat... Mama, csengess Marienak.

*Mme Lernet* csenget, anélkül azonban, hogy leányát szem elől tévesztené. Ez mind sáppadtabb lesz és verjék üt ki a homlokán.

*Mme Lernet* (roppant ijedten): Nanette! édes kis Nanette! rosszábbul vagy ismét?

*Anne* (türelmetlenül): Nem! Nem! Mért lennék? Ellenkezőleg, sokkal jobban vagyok...

Ugy örülök, hogy föl szabad kelnem! (Ujra megkísérel, hogy felüljön ágyában, de anyja karjaiba esik, aki segítségére sietett. — A szobalányhoz, aki belépett): Terítsen nekem is az asztalon: föl fogok kelni az ebédhez...

(Mária feleletért Mme Lernetra tekint.)

*Anne:* Értette, Marie?

*Marie:* Igen, kisasszony.

*Anne:* És mondja meg Cardinenak, hogy vásároljon a számomra rákot: nagyokat!... de élőt! Megértette?

*Marie* (meghatoltan): Mennyit, kedves kisasszony?

*Anne:* Oh, csak hat darabot.

(Marie távozni készül.)

*Anne:* Várjon még, Marie! (Anyjához.) Talán okosabb volna, ha melegebb ruhát vennék magamra, mint a pongyolámat. Ugy-e? ... Marie, hozza ide nekem a fehér gyapot peignoiromat.

(Marie sietve távozik.)

*Anne* (fölveti a takaróját): Segíts fölkelnem, mama

*Mme Lernet* (összes erejéből igyekszik a könnyet visszafojtani): Mindjárt, szívecském. Mindjárt. (I-mét betakarja őt.)

*Anne:* Mit csinál papa? Nem hallom többé motoszkálni a másik szobában.

(Mme Lernet lehajlik s az ajtó nyíláson át nézi a férjét, ki egy karosszékben ül és halcan, de hevesen sir.)

*Mme Lernet:* Alszik.

*Anne:* Föl ne ébreszd!... Hogy meg lesz lep-tve, ha az asztalnál meglát... Nem is fekszem többé az ágyamba. Csak ha majd álmos lesz. (A hangja elgyengül.)

*Mme Lernet:* Ne beszélj olyan sokat, aranyom, kifáradsz.

*Anne:* És képzeld, ha majd holnap betoppan az orvos!... és fenn talál!... az ablaknál ülve!... (Hirtelen heves köhögési roham tör ki a melléből.)

*Mme Lernet* (iszonyattal): Anne! Anne! Szeretted, édes, egyetlen gyermekem!

(Lernet ur ijedten pattant fel ültéből és a szobába ront.)

*Anne:* Látod? ... Te most ... fölkel-tetted ... apát.

(Lernet ur nem válaszol; a feleségét támogatja, aki egy pillanatig majdnem összeroskad.)

*Anne:* (anyjához hozódik): Csodálatos; most egyszerre fazom... Olyan hideg van egyszerre... olyan hideg! (Nagy fáradsággal magára hozza a takaróját, aztán anyja keblére fekteti a fejét. Az éjszaka árnyéka belopódik a szobába, amely lassan besötétül. Csend. Csak fejtött zokogás hallik.)

csak a magyar államé. — Az önálló vámterületéről szól azután. A gazdasági helyzet kérdéseinek megoldása nehéz. Az önálló vámterület kérdése nem más, mint a gazdasági kérdések megoldásának egy módja. A kérdés jogi oldalára nézve megjegyzi, hogy a kormány a leghelyesebb álláspontot foglalja el. Az orkesztikai közbeszólásokat utasítja vissza és kéri, hogy ne háborgassák közbeszólásokkal. Az önálló vámterület előnyeiről szól aztán. Az átmenet rázkódtatásával járna a gazdasági életnek. A ki- és bevitel szükségességét állítja s mondja, hogy ez azután nehezebben és lassabban menne.

A vámszövetség és az önálló vámterület közti előnyöket és hátrányokat mérlegelni kell. (Zaj. Az elnök csendre kéri a házat.) Nem eldörög egyik kérdés sem, de szürke képe a gazdasági helyzetnek. Compensálni kell a kérdéseket és a dolgokat. (Helyeslés.) Kompromisszum az egész dolog s ha kimondjuk is az önálló vámterületet kompromisszumok nélkül megállhatunk akkor? Itt alkúról van szó, mely nem lehet mindkét félre kizárólag előnyös. Ha káros volna az alku, ő lesz az, ki a leghatározottabban ellenszegül. (Helyeslés.)

Az osztrák felfogás vádját utasítja vissza. Az osztrák ipar ha pangani fog, mit nyer Magyarország azzal, ha maga is pang iparában és kereskedelmében. Inkább mindkettőt hagyjuk boldogulni.

Köszüth azt mondja, hogy az osztrák kereskedő 33 milliót tett zsebre a liverpoli gabonaárak és a budapesti gabonaárak különbségéből. Ez nem lehetséges, mert nem is érthető.

A kivitel és bevitel kérdésére vonatkozólag azt mondja, hogy elismeri, hogy az osztrák és magyar vámterület főleg a mai európai vámviszonyok mellett, melyek a nyereségek kizárását célozzák, sok surlódásnak vannak kitéve, de inkább így legyen, mint szembe állítsuk őket egymással. Zichy Jenő gróf állandó szerződésről szóló beszéd-passzusára tér ki és válaszi akar adni. Az ideiglenes állapot türethetetlen volna s megmagyarázza a trónbeszéd idevágó részét, mely az *állandó állapot* megteremtését célozza. A néppárt két szónokáról akar szólni, az egyik Zichy János gróf, ki higgadt, csendes modorban tárgyal, a másik érti a komplikációkat és ez Rakovszky, aki csak pikáns és személyes dolgokat hoz fel, míg Zichy másként tesz galambszelid modorával.

Azonban akadtak, a kik régi bűnükbe estek, így a lelkészek bele avatkoztak a választásokba, ezáltal meghamisítva a törvény szellemét. (Oriási zaj és tiltakozás a néppárt, nem akarják beszélni hagyni Széllt.)

*Apponyi Albert* gr.: Kérem a képviselő urakat, hogy mindenki várja meg, míg rákerül a sor s ne tegyék a tanácskozást közbeszólásokkal lehetlenné.

*Széll Kálmán* miniszterelnök: Rakovszky a Neue Freie Pressere hivatkozott s abból citálva, egy hazaárulási vádat úgy tüntet fel; mintha az igaz volna. Hát ezt nem írja alá, különösen nem, mikor ezek nem pozitív tényeket, hanem csak a sorok közti vádak tartalmazzanak.

Ezután visszahárítja a vádak. A szabadelvű párt élénk ovációban részesíti.

*Beöthy és Rakovszky* felszólalása után, *Baros* reflektál Rakovszkynek egy közbeszólására. Kijelenti, hogy ő a néppárttól nem kunyorált mandátumot! Ismerem — ugymond — *Zichy* Nándort, felkerestem tehát és kértem, hogy ne állítsanak ellenem jelöltet, mert ugyis hasztalan. — *Zichy* utasításához képest *Molnárt* kerestem fel, a néppárt iroda helyiségében, de ő is nemmel válaszolt kérésemre és állítottak is ellenem jelöltet, ki felett azonban *oriási* többséggel győztem.

*Rakovszky*: Kérdés azonban, volt-e vagy nem a néppárt irodájában?

*Gulner*: Hát már az is diffamáló, ha valaki a néppárt irodájában jár? (Élénk felkiáltások a jobboldalon.)

Az ülés 1/3 órákor ért véget.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

## UJDONSAGOK.

### Erzsébet királyné.

Már köemlék is van sirja felett. A magyar nők által emelt köemlék, mely 300 év óta a legelső magyar királyasszony emlékéért állítja örök példaképpen a magyar asszonyok elé. A köemlékek pedig hidegek, élettelenek; nem annyira az emlékezetet tartják fenn, mint inkább a lent nyugvót óvják meg attól, nehogy az emlékezet könnyei hozzá jussanak.

Azért mondják: hideg, mint egy kőszobor.

Erzsébet királyné sirja fölött azonban él az emlék ma is, éltet ma is. Hiszen magyar nők emelték azt az emlékkövet, a legérzőbb szívű magyar nő sirja fölé; a szeretet állította a szeretetnek, és pedig a keresztet, a szeretet jelét. Ez az emlék nem lehet hideg, nem lehet néma. Ez a kereszt évszázadokig ékesen fogja hirdetni, hogy ha ezt a viharverte nemzetet megszereti valaki, viszont ő is örök szeretetre találhat annak szívében.

Volt nekünk királynénk, parancsoló nagyasszonyunk elég, de 300 év óta nem volt egyetlen egy szerető anyja ez országnak.

Erzsébet királyné emléke ezért fog késő századokig állani. Állani fog a köemlék is a szeretet jelével, de élni fog a sokkal erősebb emlék is a szívekben, a nemzet szeretetében.

\*

Nagyváradon az iskolák fognak ünnepélyt rendezni.

#### A jogakadémiában.

A helybeli *kir. kath. jogakadémia* szintén megemlékezik boldogult királynénk névünnepe az ő dicső emlékéért. Gyászünnepelet rendez, melynek műsora következő:

1/2 10 órákor gyászmise a premontrei templomban: bemutatja dr. *Némethy Gyula* jogakadémiai hitszónok és tanár.

Azután az akadémia dísztermébe vonulnak, a hol a boldogult királyné emlékéért dr. *Persz Adolf* akadémiai tanár fog beszédet tartani. A beszéd előtt a *Szózatot*, utána a *Hymnuszt* fogja énekelni a jogász ifjuság.

#### A főgimnáziumban.

A *főgimnáziumi* ünnep műsora a következő: Délelőtt 9 órákor szent mise, ezután a díszteremben:

1. Magyar szerenád 1786-ból. Előadja a zeneegyesület.

2. »Alkalmi beszéd«. Tartja *Vizy Lénárt* tanár.

3. »Hullasatok könyve« *Schnöller* Lajos-tól. Előadja az intézet vegyes énekkara.

4. »Erzsébet királynénk« *Fekete Bélától*. Szavalja *Strébeli Gyula* VII. osztályu tanuló.

#### A főreáliskolában.

Megdicsőült Erzsébet királyné emlékezetére a főreáliskolában ma d. e. 9 órákor ünnepélyt rendeznek, melyet 8 órákor a *Szt. László-templomban* gyászmise előz meg. Az ünnepély pontjai:

1. Ünnepi beszéd, mondja az igazgató.

2. Zokogva sir Magyarország. Eneklí az ifjusági dalkör.

3. Alkalmi költemény *Lámpérth* Gézától. Szavalja *Szemes Imre* VIII. oszt. tan.

4. Gyászhangok. Előadja az ifj. zenekör.

5. Hymnus. Eneklí az ifj. dalkör.

#### A Felső Kereskedelmi Iskolában.

A *Felső Kereskedelmi Iskola* délután 3 órákor tartja gyászünnepeletét az intézet vizsgálati termében. Műsora a következő:

1. Erzsébet, *Várad* Antaltól. Szavalja *Klein Manó* felső o. tanuló.

2. Emlékezés Erzsébet királynéira. Irta és felolvassa dr. *Kováts S. János* igazgató.

3. Erzsébet királyné *Dura Mátétól*. Szavalja *Kristó Máté* középső oszt. tanuló.

4. Alkalmi költemény *Vargyas Endrőtől*. Szavalja *Steiner Edgárd* alsó osztályu tanuló.

5. Temetésre szól az ének... Előadja a zenekar.

#### TAJÉKOZTATO.

November 30. A kir. kath. jogakadémia ifjuságának tanácsstelye a Csarnok nagytermében.

\* **A három új püspök felszentelése.** A három új püspök felszentelése és ünnepélyes beiktatása előreláthatólag csak újév után fog végbemenni. A titkos consistoriumot ugyanis, melyben az új püspökök praconisatiója fog megtörténni, csak karácsony táján tartják meg, aminek következtében a püspökök felszentelése is késedelmet szenved. Gróf *Széchenyi* Miklós győri és *István* Vilmos szombathelyi püspököket, *Vaszary* Kolos bibornok-hercegprímás *Várossy Gyula* székesfehérvári püspököt *Császka György* kalocsai érsek fogja felszentelni.

\* **Papp Miklós utóda.** Megirtuk már a választások idején, hogy *Papp Miklós* nagyváradai pénzügyigazgatót áthelyezik. Mint teljesen megbízható forrásból értesülünk, *Papp Miklós* áthelyezése ma már befejezett tényné vált a pénzügyminiszteriumban. Új állomása *Szolnok* lesz s helyébe a mostani brassói pénzügyigazgatót, *Fekete Benő* királyi tanácsost fogják kinevezni.

\* **A régi és az új kamara.** A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara öt éves ciklusa lejárván, az új kamara megalakult. Vasárnap folyt le az újalakulás utolsó aktusa, a közös végülés, *Gerő* Armin főkapitány, mint a város által a választások vezetésére kiküldött központi bizottsági elnök és *Huzella Gyula* kir. keresk. tanácsos társelnöke alatt. Különösen a vidéki tagok nagyszámmal vettek részt az ülésen. *Gerő* Armin nyitotta meg az alakítással járó ezen utolsó aktust. Felolvasták és tudomásul vették a kereskedelemügyi miniszter leiratát, a melyben *Huzella Gyula* elnök, *Reismann Mór* és *Bertsey György* alnökökké választását jóváhagyta. Erre *Gerő* Armin a régi kamarát teljesen megszüntetnek és az új kamarát végleg megalakítottak jelentette ki. — *Janky* József volt elnöknek a felmentvényt minden irányban megadták. *Gerő* Armin köszönetet mondott ezután azon fogadtatásért, amelyben mint a központi bizottság elnöke részesült. Sikert és áldást kíván a kamara működésére. — *Huzella Gyula* a kamara nevében hálás köszönetet mond *Gerő* Armin főkapitánynak. Kéri, hogy a kamara iránti lelkesedését és jóindulatát továbbra is tartsa meg. — Dr. *Radó* Ignác meleg hangon mond őszinte köszönetet azon meg-tiszteltetésért, hogy a kamara levelező tagjává választotta. Végül még *Gerő* Armin kérte hogy a kamara és az I. foku iparhatóság közötti jóviszonyt jövőre is tartsák fenn s az ülés véget ért.

\* **Tizenöt éves tolvaj.** *Kornfeld* Márkus férfiruha és fehérnemű kereskedő lakása előtt álló kézi kocsirol tegnap éjjel 6 kabátot és 2 nadrágot loptak el. A tettest hajnalban fogták el *Drugás János* kisujfalui 15 éves csarvargó subancz személyében.

\* **Kecskeméthy Győző.** A szomorú hirre vergődött szerencsétlen sikkasztó esete még mindig élénken foglalkoztatja a közvéleményt. Az *»Egyetemi Lapok«* legújabb száma is megemlékezik róla és kutatva elhatározásának okát így folytatja:

Munkaszerető, lelkiismeretes embernek hittük azt, kinek egy őrizetlen pillanata bűnbe hullott lélekről lebbentette fel a fátyolt. Ez a mi vétünk. Az ifjuság bizalmát előlegeztük oly embernek, kinek tette az ifju lélek rut megagadása volt. De hisz megjelenése, minden tette, ifjusági politikánk körül kifejtett buzgósága, kivivhatta számára az elismerést. Avagy minden, mit róla hittünk, helytelen alapon áll? Minden, mi elismerésünket kivívta, céltudatos megtévesztés volt? Így kell lenni! Megtévedt. Nem! Örület szállta meg, mely lerántotta az elismerés és becsülés polczáról a sárba, piszokba, fürtelembé. Mily szörnyű lehetett a kísértés ördöge, mely a reá lenéző fiatal agyat megkábithatta, mely által félredobva minden tisztességet, józanságot, lelki tisztaságot, le engedhette magát rántani abba az örvénybe, melynek neve: az eltemetés. A mai kor levegőjében lelkünk a bűn látásához hozzászokott. Csak a bűnös ne lett volna az ifjuság közül való, *mi közülünk való, fölöttünk való.* Ledőlt, kidőlt, meghalt, eltemették. A mi munkánkat e bűn nem szakítja meg!

Egyben a lapokban már közölt nyilatkozatokon kívül részletesen megemlíti az ő ténykedését, melyből kitűnik, hogy az *»Egyetemi Kör«*-nek soha Kecskeméthy *alelnöke nem volt* és a *»Segítő Egyesületben«* sem viselt semmiféle tisztséget. Azonkívül az egyetemi *keresztmosgalomban soha részt nem vett*, hisz neve elő sem fordul a résztvevő 120 ifju neve közt. (L. a *»Budapesti Hirlap«* 1901. márcz. 22. számát.) És így ezekkel a kijelentésekkel alaposan lehülhet azok öröme, kik oly nagyon táplálkoztak most a Kecskeméthy pártjának eme napfényre került botrányával.

\* **Hymen.** Kaczián Károly, a Nagyváradi Takarékpénztár kiváló képzettségű, rokonszenves, fiatal tisztviselője, az aranyfiatalság kedvelt, derék alakja eljegyezte özv. Tóth Józsefné urasszony nagyműveltségű, bájos leányát, a nagyváradi bálak egyik ünnepeit szépségét, Elza kisasszonyt. — Vasárnap délután esküdtött örök hűséget a v. velenczei róm. kath. templomban Diós Jolánka Tótvizi Józsefnek. Az esketési szertartáson, a melyet polgári házasságkötés előzött meg, nagyszámu közönség volt jelen.

\* **Menyezetomlás a törvényszéki palotában.** A nagyváradi kir. törvényszék palotája sok galibát okoz a vállalkozóknak. A folyó évben a második emelet menyezetét le kellett bontani, mert a gerendázat annyira megrohadt, hogy egy helyen leszakadt az egész padozat. A múlt nyáron egész más rendszerrel, vasak közé téglából újra építették az egész második emelet menyezetét. Vasárnap már az új menyezet okozott egy kis bajt. A második emelet egyik tárgyaló termében a *menyezet vakolata jókora helyen leszakadt.* Szerencsére semmi szerencsétlenséget vagy nagyobb kárt nem okozott a leomlott törmelék. Az esetről jelentést tettek az elnöknek, a ki azonnal intézkedett, hogy vizsgálják meg a terem menyezetét, vajjon újabb omlástól nem kell-e tartani?

\* **Az új országház.** A magyar országgyűlés két Házának palotája elkészült. Csak a botorberendezés hiányzik még és az építő bizottság a tizenhat év óta épülő alkotás megtekintésére a minap meghívta a Magyar Mérnök- és Építő Egyesület tagjait, akik nagy

számban jelentek meg. A bemutatásnál a tervező Steindl Imre és az egyik építési ellenőr, Steinhauz László szolgáltak magyarázatokkal. A díszes épület, amely 270 méter hosszú és 123 méter széles, 18.000 négyszögméter területet foglal el. 1882-ben határozták el az építést és kihirdették a nemzetközi pályázatot, amely 1883. február elsején járt le. A beérkezett 19 terv közül a legjobbnak három tervet ítéltek: a Hauszmann Alajosét, a Wagner Ottó bécsi tanárét és a Steindl Imréét. A bíráló bizottság a Steindl terve mellett döntött. Megállapították a munkatervet és a költségvetést. Tíz évre osztották fel az építést, minden évre két millió koronát engedélyeztek és évenként százezer korona tiszteletdíjat az építéssel megbízott tervezőnek. A munkához 1885-ben kezdtek. A husz millió korona helyett időközben engedélyeztek harminczkét milliót s a tíz évből lett tizenhat. A nagy mű ma már kész, a bebotorozást pár hónap múlva befejezik s 1902. októberben az országgyűlés két Háza elfoglalhatja fényes palotáját.

\* **Kölcson a városnak.** Már régen az a panasz, hogy a pénzpiacz állása miatt nem lehet olcsó kölcsönt venni; s a legutóbbi 2.600.000 koronás kölcsönhöz melyet Nagyvárad felelt, sem előnyös feltételek mellett jutott a város. Tegnap egy ajánlat érkezett Nagyvárad városához a Pesti Kereskedelmi Banktól, amelyben felajánlják szolgálataikat, ha a városnak kölcsönre volna szüksége. Pénzre nagyon is nagy szüksége volna a városnak, csak az a kérdés, hogy milyen feltételek mellett hajlandó ez a pénzintézet az újabb kölcsönt megadni.

\* **Kinevezés.** A m. kir. pénzü yminiszter Székely József nagyváradi pénzügyi fogalmazógyakornokot a dévai m. kir. pénzügyigazgatóság-hoz fogalmazóvá nevezte ki.

\* **A nagyszalontaiak és a megyei tisztujítás.** Biharvármegyében az általános tisztujítást december hó 30. és 31-én tartják meg. A Szalontán lakó megyebizottsági tagok a tisztujítás tárgyában értekezletet tartottak, a melyen a következő indítványt fogadták el: *»Mondja ki az értekezlet, hogy a szalontai járás megyebizottsági tagjait a folyó évben megajtendő megyei tisztikar megválasztásánál egyértelműleg kíván eljárni, — azért senkinek előleges ígéretet nem tesz, — szavazatát senkinek előre le nem köti, — hanem bevárja, míg tudott dologgá válik, hogy az egyes állásokra kik jelentkeznek s csakis ennek megtörténte s a jelentkezőkre nézve az illetékes megyei központi tényezők véleményének kikérésével szerzendő információk után s a tisztujítást előkészítő megyei értekezlet megállapodásának figyelembevételével fogja megállapítani azok névsorát, kiknek megválasztása mellett egyhangulag állást foglalni kíván.«* Ezen indítvány azon módosítással fogadtatott el, hogy a solidáris eljárást illetőleg kivételt képezhet azon eset, midőn valamelyik bizottsági tag rokon, vagy intimus barátjával van érdekelve. — A nagyszalontai járásban 56 megyebizottsági tag van.

\* **L'prement jómadár.** Szána Demeter bedői lakos jól be akart ruházkodni a télre. Tegnap a nagyváradi hetivásáron felkereste Tóth Sándor eszmadia sátrát s addig válogatott a jófajta bagaria eszmadák között, míg egy párt a szűr alá kerített. Sikerült vele elmeonie, de éppen ez a siker bátorította fel az enyveskező atyafit, aki másodsor is felkereste az árusátrát és ismét a guba alá vándorolt a eszma. Csak hogy most már észrevették a lopást, amiből versenyfutás fejlődött ki a tolvaj és a jámbor eszmadia mester között. Futás közben lekapta Tóth Sándor a Szána Demeter szűrét. És még a tolvaj ment panaszra a rendőrségre, a miért elvették a panyáját. Itt kiűnt, hogy pénze nincs s csak azért válogatott a eszmadák között, hogy lophasson. A rendőrség meginvitál a egy kis ingyen ellátásra.

\* **Adakozások az Erzsébet leányárvaház javára.** Azon szerencsétlen eset, mely a bihar-megyei és nagyváradi nőegyletet Erzsébet leányárvaházának leégése által érte, országszerte a legélénkebb részvétet keltette föl. A nőegylet fáradhatlan buzgó elnöke, özv. br. Gerliczy Félixnéhez tömegesen érkeznek a részvét sürgönyök és levelek, melyek közt különösen ki kell emelnünk Mária Valéria főhercezegasszony zászlóanyját, továbbá br. Fejérváry Géza és Wlassics Gyula sürgönyeit, melyekben a legmelegebb részvét nyilvánul az egyület ért vesztésé fölé. De nem hiányoznak, kik jótékony adományaikkal iparkodnak a szenvedett kárt pótolni. E tekintetben már megemlékeztünk egy névtelen jóttevőről, ki 200 koronát, Urbán Adolf bankigazgatóról, ki 50 koronát adományozott. Ujabbán Schiffner Ede pápai praelatus ur adott e czélra 100 koronát és Stubenberg Erzsébet grófnő 40 koronát. Az árvaház helyreállításánál Rimauóczy Kálmán építészünk serényen munkálkodik s remélhető, hogy pár hét alatt az égés által okozott kár el lesz tüntetve s az egylet megtarthatja árvaházában a zászlószentelés záró ünnepélyét, melyet az elnökség f. évi december hó 8-ra tervez meg tarthatni. E tekintetben a nőegylet f. hó 23-án, szombaton d. u. 4 órakor ülést fog tartani.

\* **Botrány a városház építésénél.** Sajátságos az a gondoskodás, ahogy nálunk az építkezéseknél eljáróak. Fényes példa erre a városház építése. Éveken át panaszkodunk, hogy Nagy-Körözs-utca bejárata annyira szűk, hogy a közlekedés a baromvásárra az iskolás gyermekek biztonságát állandóan fenyegetik. Mikor a régi reáliskola bontását megkezdették, joggal azt hihettük, hogy legelső sorban is ezt a sarokot hányják szét, hogy a közlekedést szabaddá tegyék. Es ennek éppen az ellenkezője történt. A sarokrészt meghagyta a vállalkozó irodának. A közbiztonság és testi épség érdekében felkérjük ugy a polgármester-helyettest, de különösen a rendőrőfkapitányt, hogy a sarokrész mielőbbi elbontása iránt intézkedjenek s a botrányos állapotot szüntessék meg.

\* **Nagyváradi Utmutató.** Már említettük, hogy dr. Némethy Ferenc és Bíró János egy bád-cker szerű művet adnak ki Nagyváradról Utmutató címmel. Erre vonatkozólag a kereskedelmi és iparkamarától a következő felhívást vettük: Felhívás Nagyvárad város kereskedő-höz és iparosaihoz. Dr. Némethy Ferenc ügyvédjelölt és Bíró János hirlapíró, nagyváradi lakosok Nagyvárad város Utmutatóját szándékoznak kiadni, az alulírott kamarához az iránt fordultak, hogy az Utmutató teljessége érdekében is, de különösen ama körülményre való tekintettel, hogy az Utmutató az ország minden részében, vasuti állomásokon és szállodákban is elárúsítás alá kerül s így az abban megjelenő hirdetések a lehető legszélesebb kör figyelmébe jutnak, — ajánljuk az érdekeltek figyelmébe a szerkesztésükben megjelenő Utmutatót. Tekintettel a már fentebb előadott körülményre, de különösen ügyet vetve arra, hogy az ily utmutatóban megjelenő hirdetések tényleg a legalkalmasabb eszközök, a végből, hogy messze vidékek fogyasztóinak figyelmét is Nagyvárad város iparának termékeire és kereskedelmének tárgyaira felhívja s ez által különben aligha létesülő külső megrendeléseket hozzon létre, az alulírott kamara indítatva érzi magát az iparos és kereskedő hirdető közönség figyelmét a készülő munkára felhívni és jóindulatu párfogásába ajánlani Nagyvárad, 1901. november hó 18. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tanácsos, elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

\* **Anyakönyvi kinevezések.** A belügyminiszter a bogoszlói anyakönyvi kerületbe *Leelössy János* jegyzőt anyakönyvvezetővé, a czeckzei kerületbe *Burián József* jegyző-gyakornokot, a bagaméri kerületbe *Lautschek Gyula* segédjegyzőt, a felsőábranyi kerületbe *Végső Elek* segédjegyzőt a papfalvai kerületbe *Alexi Ferenc* segédjegyzőt helyettes anyakönyvvezetőkké nevezte ki.

\* **Jókainé és a jogászfisúság.** Hogy Jókainé elmaradt vendégszereléssel még mindig foglalkozunk, kénytelenít rá egy helyi lapnak cikke, melyből leginkább az tűnik ki, hogy a jogakadémia érdeklő ügyekben tudósítója igen félrevezeti. Szól pedig a cikk arról, hogy a Kecskeméthy Győző pártjának újabb manővere az volt, hogy ezelőtt egy-két héttel levelet kapott a pozsonyi illetőleg a budapesti ifjuság vezéralakjaitól, hogy Jókainét, ha Váradra jönne, a pozsonyhoz hasonló tüntetéssel fogadják. Hát igenis a jogászság kapott ilyen tartalmu levelet, de nem az ifjuság vezéralakjaitól, hanem a **budapesti műértő asszonyok és leányok** től. Hogy miért műértő, megmondja a levél, mely szerint Grósz Bella egyhármadrangu színész tehetség, a ki most akar magának a férje nevével nyombuszt szerezni. Hogy miért hívja fel tüntetésre az ifjuságot? Azért, hogy elégtételt szolgáltatassanak egy nőnek, ki leány és anya és a kit egy jövevény kikergetett ősz apja oldala mellől. Ennyi volt a levélben persze kibővítve. A mi pedig kiigazításra szorul, a következő: A levelet nem egy-két héttel ezelőtt, hanem a mult héten kapta; nem az elnök, hanem az ifjuság. Tehát nem is szólhatták fel az elnököt, hogy vezesse az ifjuságot, aminthogy ezt az elnök nem is teheti. A gyűlésen csak egy futólag jött szóba a levél, de az elnök nem tette azt a kijelentést, hogy **politikai természetű** lévén nem lehet tárgyalni; de azt mondta, hogy mivel a vendégszerelést lefújták, a levél tárgyalan. Ennyit a teljes igazság érdekében. Végtül kérjük a máskor irányunkban mindig oly concilians lapot, ezentul szavahihetőbb tudósításokat közöljön. **Egy joghallgató.**

\* **A félmillió sikkasztás.** A főváros nagyszabású sikkasztójának, Kecskeméthy Győzőnek hollétét a rendőrség ma épp oly kevéssé tudja, mint a hogy Falkai Lászlóra nem akadtak mindaddig, a mig ő maga nem árulta el amerikai czimét. Kecskeméthy Győző azonban Falkai sorsán is okulhatott s aligha teszi meg a rendőrségnek azt a szivességet, hogy elfogassa magát. A rendőrség közegei, a kiküldött detektívek mind egyforma eredménnyel térnek vissza, azzal, hogy a hol keresték Kecskeméthyt, ott nincsen. A rendőrségen kívül állók köréből már pozitívebb híreket kap a vizsgálatot vezető rendőrtanácsos. Így ma azt újságot valaki, hogy csütörtökön délután látott valakit a székesfehérvári vasuti vendéglőben, a mint igen sok pénzt rakosgatott az asztalon. A felmutatott fényképről felismerte, hogy az, a kit látott, tényleg Kecskeméthy Győző volt. Egy másik jelentkező, a ki a sikkasztó szájhősnek barátja, azt jelentette be, hogy Kecskeméthy Győző minden valószínűség szerint Madagaszkárba szökött. Ezt a véleményét onnan meríti, hogy mikor Falkait Amerikából visszahozták, Kecskeméthy elbeszélte neki, hogy Madagaszkárral semmiféle kiadási szerződésünk nincsen és valamelyik francia kikötőhelyről sokkal előbb éri el, mint Amerikának Hamburghoz legközelebb eső városát. A rendőrség most ebbe az irányba terelte a nyomozást, de már nem igen bizik a szökevény kézrekerítésének lehetőségében.

\* **Hurokra került csirkéforók.** Tegnap éjjel a Nagypiaczterén őrt álló rendőr két gyanus kinézésű egyént fogott el, kiknél 3 liba volt. Bekísértetésük közben az egyik eldobta a libát és elmenekült. Lőrincz Mihály azonban bekísértetett és a vallatás alkalmával beismerte, hogy a libákat Rontón lopta társával **Balogh Imre** csavargóval. Lőrincz a csendőrségnek átadott.

\* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Alólírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb leány, hitves, anya, testvér és rokonnak **Zettel Gyuláné** szül. Buchter Erzsébetnek folyó hó 17-én reggel 7 órakor élte 42 ik, boldog házassága 21-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után

történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 19-én d. u. 3 órakor fog Teréz-utca 142-ik szám alatt levő lakásból a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az újvárosi központi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 20-án d. e. 9 órakor fog a várad-velencei plebánia templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1901. november hó 17-én. Zettel Gyula férje, Buchter Jánosné anyja, Pollmann Mariska unokája, ifj. Zettel Gyula, Zettel Mariska, férj. Pollmann Frigyesné, Zettel Erzsike, Zettel Antal, Zettel Amália, Zettel Emma, Zettel Rózsika gyermekei, Kemény Antal, Buchter János, Buchter József testvérei, Kemény Antalné, Buchter Jánosné, Buchter Józsefné sógornője.

\* **Elvesztett** tegnap délelőtt a Holdas templomtól az Újvilág kávéházig vezető uton egy bőr erszény, 85 forint tartalommal. Beesületes megtaláló jutalomban részesül.

\* **Találtatott** két zálogjegy, 3 kulcs és egy kalap, igazolt tulajdonosaik **Mendelényi Béla** rendőrfogalmazónál átvehetik.

## EGYESÜLETEK.

### A nagyvárad 48-as Népkör gyűlése.

A nagyvárad 48-as Népkör választmánya e hó 17-én (vasárnap) d. u. 3 órakor látogatott gyűlést tartott **Daday József** elnökle alatt. A gyűlésen elnök bejelentette **Vonc Zsigmond** elhunytát, ki a körnek évek hosszú sora óta választmányi tagja volt. A választmány részvétét kifejezve elhatározta, hogy az elhunyt emléket jegyzőkönyvében megörökíti és családjához részvétiratot intéz.

A körbe számos új tag lépett be, kiknek belépését örömmel vette tudomásul a választmány, majd **Cser János** indítványára elhatározta, hogy a közelgő farsangon egy zártkörű táncestélyt rendez, melynek előkészítésére **Cser János** elnökle mellett egy 6 tagu bizottságot küldött ki.

## IRODALOM.

### Gizi levelei

— Irta **Bálint Dezső.** —

Gizi a piruló Sáríká, a szép, jó Mariskák, a házas Juliskák modern utóda; a hogy ő maga írja alá mag t: III/b. áll. oszt. tan. Vagyis felsőbb leány, még p-dig pesti. Az újabb fővárosi haladás egyik legfrissebb terméke, a fenyegető némancipáció bájos előhírnöke. Kedves és kotnyeles, komolyságban naiv, vídamságában komikus, mert a nagyokat akarja utánozni. S hogy modernsége betelődődjék: könyvet ad ki, barátói unszolására.

Közvetlen megfigyeléseken alapuló kedves csevegések mind, a melyeknek kettő adja meg sajátos-zeát: a romlott, némettel, fransziával, angollal felhígított pesti magyarság s az igazi felsőbb leányos helyesírás, azaz helytelenírás. Gizitől azonban nem vesszük ezt rossz néven; ugyan mit lehetne rossz néven venni egy bájos kis leánytól? Olyan ő, mint egy üvegközi virág. Láttára sajnáljuk ugyan a régi szép mezei virágokat, de mit tegyünk, ha már a mezőből is üvegköziat csinálnak? Gyönyörködünk a réti virág helyett az üvegközi remekében, a pártás hajadonok helyett a III/b. áll. polg. oszt. tan. ban, a Sáríká titokban őrzött emlékkönyvei helyett — Gizi leveleiben.

Bajos és bohó könyv ez a Gizi levelei. Mintha csak egy budapesti kis leány diskurálna hozzánk lapjairól s nem egy férfi írta volna össze azokat a csacska leveleket. Pont, vessző,

ékezet, kettős betű nem sok alkalmazkodik benne; a helyett a papa és mama elől elnem marad a k vagy k., épp úgy a nevek elől az a névelő. Igazi budapesti jargon és helyesírás! Szerepel benne a k. papa, **a mely** igen jó és a k. mama, **a mely** igen szigorú, legszigorubb a k. papával szemben. Haragja csak akkor enged től, ha új ruhára van szüksége s a k. papa, **mely** igen jó, még ilyen áron is kibékül vele. Szerepelnek a veszekedő házimesterné, a Pistacoccs, az önkéntes unokatestvér, **mely** igen **fess és herczig**, csak a bajonettjét nem tudja még használni, szerepelnek az iskolatársnők s ezek közt — hogy teljes legyen a kép — **a Glück, mely** egy fővárosi izraelita család utolsó sarja. Ezek forognak előttünk tarka együgyűlegben, mint egy kaleidoszkóp figurái, melyeket szeszélye szerint rázogat egy bájos kis bakfis.

Jól tette **Bálint Dezső**, hogy ezt a könyvet így megírta. Bevezetett vele a magyar irodalomba egy alakot, mely köztünk él, akivel mindennap találkozunk — sajnos, már a vidéken is — a tudálékos, kotnyeles bakfis. A bakfis eddig csak bájos és naiv volt, most olyanná kezd átalakulni, mint **Bálint Dezső Gizije**. Hogy ki a hibás az átalakulásban, az más kérdés. Az alak létezik, joggal követelhet tehát helyet az irodalomban is. S **Bálint Dezső** karján sikerrel, diadallal tartja bevonulását; a ki kezébe veszi a könyvet, élvezettel fogja végigolvasni.

Ara az izléssel kiállított kötetnek 2 korona.

**Az »Egyházi Közlöny«** 46. száma a következő érdekes tartalommal jelent meg.

Vezérezik: Védekezzünk. — Egyházi értesítő. — Tárca: Baritól—Messináig. — Tanulságok. — Hétről-hétre. — Új kanonokok. — A rémregények. — A szegény Serrao Mathild. — Tisztelet a középkornak. — Lelkipásztor. — Kérdések és feleletek. — Irodalom. — Személyi hírek. — Memento. — Hrek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A megrendelések Budapest, VII, Szegényház-tér 8. sz. alá a szerkesztőségbe küldendők. Előfizetési ára egy évre 10 kor.

## Igazságszolgáltatás.

### Az elhagyott férj bosszúja.

— Esküdtészi tárgyalás. —

**Bungó Vaszali** fekete-tóti lakos szándékos emberölési bűnperében tegnap mondott ítéletet az esküdtörbőség.

Elnök **Millye Gyula** táblabíró, szavazó bírák **Grám Sándor** és **Fassie Pál**, közvádoló **Gáthy Balint** alügyész és védő dr. **Váradí Ödön**.

Az esküdték kisorsolása után elővezetett vádolt töredelmesen bevallotta bűnét, a bizonyítási eljárás tehát meg volt könnyítve. A beidézett tanúk kihallgatása és meghiteltetése után **Gáthy Balint** közvádoló előterjeszté vádbeszédét s kéri a szolálat-tételre kirendelt esküdtéket, hogy a vádoltat a szándékos, de nem előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés büntetésében mondják ki bűnösnek. Dr. **Váradí Ödön** kéri büntetlen elbocsátását és töredelmes vallomását enyhítő körülményül venni.

Az esküdték jó félórai tanácskozás után a feltett főkérdésre **hét**nél több **igennel** felelték, mely verdt alapszám, a büntető tanács **Bungó Vaszalit 3 évi és 6 hónapi börtönre ítélte.**

Az ítéletben mind az ügyész, mind a vádolt megnyugodtak és így **jogerős.**

### Falkai a törvénszék előtt.

Ez évi augusztus elején hozták vissza Amerikából **Falkai Lászlót**, a posta sikkasztóját, a ki 40 ezer koronával szökött meg. A pénzt csaknem teljesen megtalálták nála, alig 2000 korona kára maradt a postának. Megtértült az a 2000 korona is, a mit **Falkai** egyelőre itthon a nyomorgó családjának hagyott.

A bíróság hamarosan kitűzte a sikkasztó levélhordó ügyében a tárgyalást, de akkor nem

végezettek vele, mert dr. Vázsonyi Vilmos, védő Falkai elmeállapotának a megvizsgálását kérte, miután a volt háziorvosától olyan információkat kapott, hogy Falkai mindig idegbajos volt.

Ezért elhalasztották akkor a tárgyalást. A törvényszék orvosszakértői azóta megfigyelték Falkait s mert úgy találták, hogy semmi baja sincs, tegnapi tüzték ki a tárgyalás folytatását.

Az első tárgyaláson a vádlott bűnbánóan beismerte a sikkasztást, csupán azzal mentette elkövetett bűnét, hogy nagy nyomorban élt a családjával.

— Husz évig becsületes tudtam maradni — mondotta — de azután nem állhattam el-lent a kisértésnek.

Falkai előadta aztán a vallomása során, hogy felesketett levélhordó volt, évi 800 korona fizetéssel. Pénzesleveleket és utalványokat kézbesített. Május 28-án ezekből körülbelül 40.000 korona értékűt megtartott és vele New-Yorkba szökött.

— Es miért tette? — kérdezték tőle.

— Mert a családom nyomorgott.

— De hát miért volt ilyen nagy összegre szüksége?

— Erre nem is gondoltam.

— Gondolt máskor is arra, hogy sikkasztani fog?

— Igen, de felülkerekedett bennem a becsületes érzés.

A mai második tárgyalás déltáján kezdődött Szabó Géza bíró elnöklése alatt. Szavazók voltak mellette Kürthy István és dr. Madarassy Béla bírák. A közzéadott hivatali sikkasztás bűntette címén dr. Gáll Endre kir. ügyész képviselte. Falkainak a védőjeként dr. Vázsonyi Vilmos ügyvéd és orsz. képviselő szerepelt. A tárgyaló terem szüntől megtele hallgatósággal. Késő este hirdették ki az ítéletet, mely *Falkait 3 évi fegyházzal sújtotta.*

**Löwy Ignác szabadlábú.** Hónapok óta tart vizsgálati fogságban a nagyváradi törvényszék egy embert, a kinek legfőbb baja, hogy osztrák állampolgár: *Löwy Ignácot.* A p-szöllősi sörgyárnak volt tulajdonosa, később zavaros anyagi viszonyai miatt kénytelen volt gyárát egy részvénytársaságnak átadni s mikor ez a társaság is csődbe jutott, őt, mint osztrák állampolgári vizsgálati fogságba helyezték. Hosszas tárgyalások folytak a körül, mekkora óvadék ellenében helyeznék mégis Löwy szabadlábúra. A törvényszék 50.000 koronát volt hajlandó letenni. A kir. tábla szintén a 20.000 korona mellett döntött; ez az összeg meg is érkezett már Nagyváradra s így Löwy Ignác szabadonbocsátása már ma megtörténhetik.

## SZÍNHÁZ.

### HETI MŰSOR.

**Kedd:** Görög rabszolga.

**Szerda:** Zaza. Itt először.

**Csütörtök:** Zaza.

**Péntek:** Faust.

**Szombat:** Faust.

**Vasárnap:** d. u.: Kis szökevény.

este: Cyrano de Bergerac.

A sabin nők elrablását, a kedves ötletekben gazdag, a mult szezonban nálunk is nagy sikert aratott bohózatot elevenítették fel tegnap este. Bányay ofesszor szerepét *Feterdy* játszotta. A tipikus tanár bácsit, a kinek drámája annyi sok kellemetlenséget okoz, élethűen adta. *Krasznay* Andor jó Rettegi

Fridolin volt. Eredeti felfogással adta a vidéki ugynevezett ripacs színészt. A második felvonás egyik legszebb része azonban, a midőn Rettegi haragra lobbanva elmondja, hogy milyen az ő truppja, nem sikerült teljesen, kellő hanganyag hiányában. *Bognár* Jánosnak Marosán Bogdánja ismert kiváló alakítása, öröme kiejtése teljesen hű volt. *Pataky*, *Benkő* Jolán és *Peterdiné* jók voltak. (m.)

## Szigligeti-Színház.

Folyószám 58.

Idénybérlet 51.

Nagyváradon, kedden, 1901. nov. 19-én

### Görög rabszolga.

Operette.

**HELYARAK:** Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlászék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szerdán, nov. 20-án

## Z A Z A.

### MULATSÁG.

**A jogászfijuság tánczestélye.** Az idény szép sikerű és kedves emlékü estélyeit ismét városunk kir. kath. jogakadémiájának polgársága nyitja meg. E hónap utolsó napján *30-án* a Kereskedelmi Csarnok nagytermében tánczestélyt rendeznek, a melyre a meghívókat most küldi szét a mintegy 50 tagból álló rendező bizottság. Tekintve azt a nagy érdeklődést, mely nemcsak városunk, de a vidéki intelligencia körében már is mutatkozik, az estély sikerét nem nehéz előre megjósolni.

## REGÉNY-CSARNOK.

### A Polanieczki-család.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

21.

— Mert szeretem Mária-t, — felelt. — A gazdálkodásra én tanítottam. Igazán fájdalmas volna tőle megválnunk.

Polanieczki bajuszát harapdálta.

— Legjobb, ha a vidék valamelyik föld-birtokosához megy férjhez. Így legalább itt töltheti egész életét.

— Férjhezmenni! Azt hiszi, hogy hozomány nélküli leánynak ez oly könnyű dolog? Aztán kihez menne férjhez? *Gatowski*hoz? Az elvonné tudom. Jó fiu, nem is olyan ostoba, mint a milyennek látszik, de *Mária* soha sem fog olyan emberhez menni, a kit nem szeret. És apja azt képzei, hogy a *Plawiczki*akat más anyagból gyurták mint a többi halandót. *Gatowski* maga is ezen a nézetben van. Csak annyit mondok: boldog az az ember, a ki *Mária*t egykor magáénak mondhatja, páratlan kincset fog birni benne!

Polanieczki ugyanabban a meggyőződésben volt. A fiatal leányra gondolt, földézte képét, s hirtelen arra az öntudatra ébredt, hogy az élet nála nélkül, sivár és öcsimtelen. Azzal vigasztalódott, hogy az idő számtalan ilyen ábrándot eloszlatozott már, s mialatt robogva közeledtek a

nagy városhoz, még midőn elhagyta a vasuti kocsit is, fél hangon ismételte:

— Ostoba módon folyt le minden, de minden!

IV.

Polanieczki Varsó egyik legelőkelőbb vendéglőjében szokott étkezni. három agglelőny társával, a műkedvelő régész *Bukackival*, *Waskowski* tanárral és *Maszkó* ügyvéddel.

Krzemienből visszatérve, ebéd idején, már a közös asztalnál találta *Bukackit* és az öreg tanárt. Nemsokára *Maszkó* is hozzájuk csatlakozott, mint rendesen affektált magatartással, angolos pofaszakállal, szemébe illesztett monoklival, keményített fehér mellényével, tüntetőleg, előkelően. Polanieczkit a kérdések kereszt-tüzebe fogták. Barátai ismerték utazásának célját és valaha mindhármant találkoztak *Plawiczki*vel és leányával. De Polanieczki nem hocsátkozott a részletekbe, csupán kijelentette, hogy *Krzemien*be való utazása eredménytelen volt, hogy *Plawiczki* vén gazember s ő édes örömeit tudna bármilyen áron követelésén.

Erre élénk s végnélküli vita indult meg, a melyben szóba hozták a szerelmet épp úgy, mint a marhatenyésztést. A jelen idők érdekes problémái mind szőnyegre kerültek, ha megoldásra nem is találták. *Maszkó*, akit az általános érdek fölött folyt beszélgetés untatott, szívtartó volt elő zsebéből, zsebkésével gondosan lemetesztette végét, rágyújtott és Polanieczki felé fordult.

— Mondja csak, — kérdezte, — *Krzemien* kölcsön követelését valóban átengedné másnak?

— Határozottan. Miért kérdi?

— Mert magam is megindítnám eziránt a tárgyalást.

— Ön?

— Igen, én. Az efféle üzletek az én szakmámba vágnak. Egyelőre természetesen csak tájékozás céljából beszélek. Biztosat még nem mondhatok. Holnap reggel utána nézek a telekkönyvben. Négy óra tájban legyen szerencsém egycsészeteára: majd megbeszéljük az átvétel módjait.

— Jól van! Ha már el akarom adni ezt a követelést, inkább ma, mint holnap, hogy új társulatunknál eleget tegyek fizetési kötelezettségeimnek s azonnal szabadságot veszek s elhagyom Varsót.

— Hová megy? — kérdezte *Bukacki*.

— Magam sem tudom még. De itt a városban megfúlok. Valóssággal áhítozom a friss levegő, a lombos berek árnya és csörgedező források után.

— Ez is csak előítélet! — szölt a műkedvelő. — Ellenkezőleg, a városban mindig van árnyék: a nap szaka szerint a járda jobb vagy baloldalán. Lássá, én nyáron sohasem távozom innen.

— És maga kedves barátom? — fordult *Waskowski* felé Polanieczki. — Nem tervez egy kis utazást?

— De igen. *Emilie* asszony *Reichenhall*ba hiv. Lehet, hogy engedek a kísértésnek.

— Tudja mit: utazzunk együtt. Szeretem *Salzburg*ot s legalább meglátogathatom *Emilie* asszony s az én kedves *Litkám*at.

Másnap a meghatározott órában Polanieczki felkereste *Maszkó*t. Bevezették a fogadó szobába, de az ügyvéd csak néhány pillanat múlva jelent meg. — Eppen hölgyek vannak nála, — beszépte titokzatos komolysággal inasa.

(Foly. köv.)

## TAVIRATOK.

### Feszti Árpádné ügyének tárgyalása.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) *Jókai* Mór contra *Feszti* Árpádné ügyét ma tárgyalta a VIII. kerületi rendőrkapitányság. *Jókai* Mórt ügyvédje képviselte, *Fesztiné* férjével jelent meg a tárgyaláson. *Fesztiné* előadta, hogy ő a szalag felírásában édes anyja emlékének megsértését látta, s felindulásában elakarta távolítani és vissza küldeni *Nagy Bellának*,

ki a koszorút *Laborfalvi Rózának* és nem néh. Jókai Mórnénak küldte. Egy ott lévő napszámosnak meghagyta, hogy vágja le ollóval; egy közelben álló ismeretlen fiatal ember azonban, „*Nem kell ehhez olló*” kijelentéssel a szalagot letépte. — Fesztiné kijelenti, hogy atyját sérteni nem volt szándékában, mely kijelentésre Jókai ügyvédje a panaszt visszavonta. — Kihágásról lévén szó, a tárgyalást folytatják, de biztosító adatok nem léteben Fesztí Arpádnét *felmentik*.

### Székely Irén sikere.

Budapest, nov. 18. (Saját tud. táv.) Székely Irén a „*Szigligeti-Színház*” primadonnája ma este „*Czigánybáró*”-ban óriási sikert aratott. — Behizelgő hangja, szép megjelenése művészi éneke elragadtatta a közönséget, valósággal tomboltak s minden egyes ének számot *háromszor-négyszer* énekeltek el vele. — A művész körök elragadtatással beszélnek játékaról s az *operára* predesztinálják.

### A búr háború.

Standerton, november 17. Egy búr csapat 12-én a Krip folyó mellett bekerített egy angol csapatot, a mely egy halottat és hét sebesültet hagyott a csatatéren. Azonkívül négy angol fogságba esett. A búrok kijelentik, hogy veszteségük három halott és 17 sebesült.

London, november 18. Hivatalos jelentés szerint a legutóbbi brackspruiti harcban az angolok közül elesett 9, megsebesült 10 és fogságba esett 64 ember, az utóbbiakat azonban egy hadnagy kivételével később szabadon bocsátották. (M. T. I.)

### Párbajért 2 évi börtön.

Bécs, nov. 18. (Saj. tud. távirata.) Hildebrand insterburgi főhadnagyot, ki *Blaskovicsot* párbajban agyonlőtte, 2 évi várbörtönre ítélték el.

## KOZGAZDASÁG.

### Új takarékpénztár Nagyváradon.

A kiskereskedők társulatával egyidőre és kapcsolatosan alakult meg a *Kereskedők és Iparosok* takaré- és hitelszövetkezete.

Az intézet vezetői most a szövetkezetnek önálló részvénytársasággá, Kereskedők és iparosok takarékpénztárává alakulását vitték keresztül s e célból vasárnap délután népes rendkívüli közgyűlést tartottak a kereskedelmi és iparkamara helyiségében.

Ilyen zajos gyűlés már régen nem volt Nagyváradon.

A kiskereskedők egyrésze vehemensül ellenzte a szövetkezet átalakítását. Ugy vad sták egymáshoz a vaskosabbnál-vaskosabb gorombaságokat, mint más gyűléseken a dicséző jelzőket.

Az óriási gabajodásból többen eltávoztak, de egy részük nem akart felhagyni a lármával, úgy, hogy az elnököknek kellett figyelmeztetni őket, hogy a kamara helyiségében vannak, nem a vásárran.

Az új pénzügyintézet azonban, az ellenkezés dacára megalakult.

A rendkívüli zajos közgyűlésről a következő tudósítást küldték be hozzánk:

„Kereskedők és Iparosok takarékpénztára” czímen vasárnap új részvénytársaság létesült városunkban. Az új pénzügyintézet azonban csak részvénytársasági alakjában új, egyébként pedig a már két év óta fennálló s jól prosperáló „Kereskedők és Iparosok takaré- és hitelszövetkezete”-nek átalakításából keletkezett s így tulajdonképpen pénzügyintézeteink száma még sem gyarapodott. Az új intézet eddig is, ezentul is inkább a kisebb hitelügyek s a kisebb existenciák kielégítését czélozza s így a többi helybeli nagy intézettel nem hogy ellentétbe, vagy versenybe állana, sőt azoknak könnyebb-ségére szolgál, mert azok a kis üzletekkel nem is foglalkozhatnak.

A Kereskedők és Iparosok takaré- és hitelszövetkezete, mely 50 koronás részjegyeken alapul, a vasárnap d. u. tartott rendkívüli közgyűlésen nagy számu (100-nál több) részjegytulajdonos akaratával egyhangullag kimondta, hogy a szövetkezetet a f. év végével feloszlatja s annak üzletét követeléseivel s tartozásaival az új részvénytársaságnak adja át.

A közgyűlésen, amely a határozatot kimondta, dr. Sarkadi Lajos a szövetkezet igazg. elnöke elnökölt. A jegyzőkönyvet dr. Adorján Armin ügyész vezette. A közgyűlés megbizta az igazgatóságot, hogy az átadást az 1901. évi december 31-iki mérleg szerint az üzlet-részesek érdekeinek teljes megóvásával eszközöljék.

A szövetkezeti közgyűlés után azonnal megtartotta az új takarékpénztár is alakuló gyűlését. A közgyűlés több felszólalás után elfogadta az alapszabályokat, mely szerint az új intézet czíme: „*Kereskedők és iparosok takarékpénztára*” lesz, 100 ezer korona alaptőkével, amely 1000 drb. 100 kor. részvényből áll. A részvénytársaság megalakulását a közgyűlés egyhangullag kimondta.

Azután megválasztotta az igazgatóságot a következőkből:

Dr. Sarkadi Lajos, Mihely Pál, Weintraub Mór, dr. Adorján Armin, Mitteleier Ede, May Sandor kir. mérnök, Berkes Bertalan, Benedek Dávid 3 évre.

A *felügyelő bizottságba* Szűcs Géza, Kálmán Sándor, Rosinger Jakab, Rotbárt Bernát és Weisz Mór 1 évre.

A választmány tagjai lettek:

Berger Mór (Bémer-tér), Weisz József, Schwartz Farkas (Szent János u.), Weisz Salamon, Huszár Adolf, Mertz János, Grosz Béla, Weitzner Mór, Moskovits Farkas, Teszler Simon, Kovács Akos, Orlei Simon, Grosz Albert fakereskedő, Boros Jenő, Kepes Márton, Rothbart Ede, Grünwald Jenő, Bleier Antal, Szinger Jakab, Farkas József műkertész, Pollák Pál, Fekete Izidor kir. t. tan. jegyző, Nussbaum Gyula, Kaufmann Márton, Reich Sándor, Szabó István, Markop Ignác, Stern Sándor, Szántó Dezső, Rottenberg Márton.

Végül a közgyűlés köszönetet mondott dr. Sarkadi elnökök s az igazgatóságnak s ezzel a népes gyűlés feloszlott.

A közgyűlés a keresk. kamara termében folyt le.

Az új takarékpénztár 1902. január 1-én kezd meg működését.

**A Tisza csatorna munkálatai.** *Rapais* Radó miniszteri tanácsos, az országos vízépitészeti szakosztály vezetője, *Kolozsváry* Odön műszaki tanácsos kíséretében a napokban meglátogatta a *»fekete-körösí ármentesítő társulat* folyamatban levő nagyszabású vízépitéseit, melyeknek legnagyobb része, mintegy 1000 katasztrális hold öntözése végett fogantatott gróf *Tisza* István kívánságára s a pertmenti községek lakosainak hátrányára. Megnézte a Körös-Tarjánban, a S-bes-Körös partján épülő vízkiviteli művet és csatornát, továbbá a cséffai határban épülő duzzasztó művet, zilipet és öntöző csatornákat s meg szemlélte mindazon területeket, melyek öntözés alá fognak vétetni. Hivatalos körútjában a társulati munkák vezetője *Leidl* Henrik műszaki tanácsos, a társulat igazgató-főmérnöke kalauzolta, ki előtt legteljesebb elismerésének adott kifejezést.

## Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy

**saját termésü asztali borom**

eladását megkezdtém.

**Literje 72 fillér.**

Kapható egy- és félliteres automata üvegekben, melynek dugója „*Sz. L.*” betűvel van állatva.

A kimérés saját lakásomon eszközöltetik.

A mélyen tisztelt fogyasztó közönség szives pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

**Széles Lajos,**

N.-Körös-utca 716. sz.

## Hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak tulajdonát képező és a Bihar-Püspöki telekjegyzőkönyvbe 348. telekkönyvi és 794/9. helyrajzi számok alatt nevezett állomással szembe a pálya jobb oldalán, a kavicsbányában levő mintegy 48. katasztrális holdat kitevő szántóföld folyó hó 25-én délelőtt 9 órakor nyilvános szóbeli árlejtés útján hat évi időtartamra bérbe fog adatni.

A kötendő szerződés feltételei a helybeli nagyváradai osztálymérnökség hivatalában a hivatalos órák alatt betekintethetők.

Nagyvárad, 1901. november 14-én.

Magy. kir. államvasutak nagyváradai osztálymérnökség.

**Buzásy Albert,**  
mérnök.

239-3-3

1363/1901. számhoz.

### Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbíróságnak 1901. évi VI. 1780. számú végzésével Dr. Stokker József ügyvéd által képviselt *Pozsonyi* Ferencz felperes részére *Erdélyi* Anna alperes ellen 60 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 605 kor. becsült ingóságokra a Nagyvárad városi kir. járásbíróság fenti számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon Sz. János-utca 338. sz. házában leendő megtartására határidőül 1901. évi november hó 19. napjának délután 2 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírott kiküldöttől vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyváradon, 1901. évi nov. hó 5. napján.

**Batig Ferencz,**  
kir. bírósági végrehajtó.

## Reich Jenő és Társa

## Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

## Hatóridők.

Budapest, nov. 18.

Buza októberre	—	—	—	7 84
Buza áprilisra	—	—	—	8 80
Tengeri	—	—	—	5 14
Rozs okt.	—	—	—	6 69
Zab ápr.	—	—	—	6 98
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—

## Értéktőzsde.

Budapest, nov. 18.

Oszták hitel	—	—	—	625.50
Magyar hitel	—	—	—	629.50
Allamvasut	—	—	—	624.50
Rimamurányi	—	—	—	416.—
Magyar jelzőg	—	—	—	483.—
Salgótarjáni	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—

## Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. nov. 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	118.10
Magyar koronajárdék	—	—	—	92.95
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	—	—	—	121.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/2%	—	—	—	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	98.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	99.75
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	—	—	—	98.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	177.—
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	144.—
Oszták járdék papírban	—	—	—	98.30
Oszták járdék ezüstben	—	—	—	98.15
Oszták járdék aranyban	—	—	—	118.90
Oszták korona járdék	—	—	—	95.50
Oszták államsorsjegyek	—	—	—	138.50
Oszták magyar bank részvény	—	—	—	16.10
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	686.—
Oszták hitelintézet részvény	—	—	—	622.—
Párisi vista	—	—	—	95.15
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	19.05
Németbirodalmi márka	—	—	—	117.17
London vista	—	—	—	239.35
20 márkás arany	—	—	—	28.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Most lehet legolcsóbban  
női és férfi fehérneműt, vásznat és asztalneműt  
beszerezni!

**Menyasszonyi kelengyék!**

Teljes végeladás!

Kunz József és társa cég,

225-0-115

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Ö cs. és apost. kir. Felsőlegények legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékony célokra szánt

**XXXIV. cs. kir. államsorsjáték.**

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 16.404 nyereményt tartalmaz készpénzben 342.900 korona összegben.

**A főnyeremény 200.000 koronára rug.**

A nyeremények kifizetéséért a cs. kir. lottókönyvkezelő kezeli.

A huzás visszavonhatatlanul 1901. évi december hó 12-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a., továbbá lottógyűjtődékekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirat- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

221-7-10

A cs. kir. lottókönyvkezelő igazgatóság államsorsjátékok osztálya.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

**SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.**

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,  
folyóiratok, hírlapok,  
vonalzatok,  
gazdasági nyomtatványok,  
egyházi, községi  
és egyéb  
hivatalos nyomtatványok,  
körlevelek,  
levélborítékok.

Elvállal és készít:  
izléses kivitelben  
mindennemű  
**nyomdai munkákat**  
jutányos árak mellett.  
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,  
számlák, falragaszok,  
báli meghívók,  
tánczrendek, étlapok,  
naptárak,  
palaczkfeliratok,  
névjegyek,  
gyászlapok  
stb. a nyomdai szakba  
vágó nyomtatványok  
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.